

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Teatteri-ilmaisun ohjaaja

2015

Katarina Stycz

KOKEMUKSIA VARJOTEATTERISTA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävän taiteen koulutusohjelma | Teatteri-ilmaisun ohjaaja

2015 | 18

Marja Susi

Katarina Stycz

KOKEMUKSIA VARJOTEATTERISTA

Ohjasin taiteellisena opinnäytetyönä, tamperelaiseen Teatteri Mukamakseen, lapsille suunnatun esityksen *Hiirulainen ja uudet luistimet*. Esityksessä hyödynsin yhtenä tekniikkana varjoteatteria, josta sain myös innostuksen suunnitella ja toteuttaa varjoteatterityöpajan.

Kirjallisessa työssä kerron kokemuksistani ja havainnoistani varjoteatterin parissa. Käyn läpi esityksen tekniikkaa, jota käytin myös lapsille suunnatussa työpajassa.

ASIASANAT:

varjoteatteri, nukketatteri, työpaja, ryhmänohjaus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts | Drama Instructor

2015 | 18

Marja Susi

Katarina Stycz

EXPERIENCES ABOUT SHADOW THEATRE

As an artistic final work I directed a puppet theatre performance for children. The performance was called *Little Mouse and the New Ice Skates*. The Premiere was in Tampere at Theatre Mukamas in November 2014. One of the puppetry techniques was shadow theatre. For me that was an exiting experience. Inspired by that I made also a shadow theatre workshop for children.

In my written thesis I want to share my experiences and thoughts about shadow theatre. I write about the techniques that I used in the performance and in the workshop.

KEYWORDS:

puppetry, shadow theatre, group counseling, workshop

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 ESITYS HIIRULAINEN JA UUDET LUISTIMET	6
3 VARJOTEATTERIN TOTEUTUS ESITYKSESSÄ	8
4 VARJOTEATTERITYÖPAJA	10
4.1 Varjonuken valmistus	10
4.2 Kokeillaan varjoteatteria	12
5 LOPUKSI	16
LÄHTEET	18

1 JOHDANTO

Taiteellisena lopputyönäni ohjasin käsikirjoittamani näytelmän *Hiirulainen ja uudet luistimet* tamperelaiseen Teatteri Mukamukseen, jossa olen toiminut muusikkona ja näyttelijänä vuodesta 2005. Teatteri on ammattinukketeatteri, jonka esitykset vierailevat kotinäyttämön lisäksi eripuolilla Suomea. Yli 2-vuotiaille suunnattu, noin 35 minuuttia kestävä esitys *Hiirulainen ja uudet luistimet* sai kantaesityksensä 9.11.2014 Teatteri Mukamaksen kotinäyttämöllä. Käsikirjoituksen ja ohjauksen lisäksi vastasin myös esityksen visuaalisesta suunnittelusta. Nuket ja nukkien rakennuksen toteutti nukketeatteritaiteilija Emma Golnick. Muusikko Edward Stycz vastasi näyttämömusiikista. Golnick on kanssani myös esiintyjänä näytelmässä.

Käytin esityksessä yhtenä tekniikkana varjoteatteria, johon haluan kirjallisessa työssäni keskittyä. Käyn läpi esityksessä käyttämiäni varjoteatterin keinoja sekä siitä syntynyttä innostusta suunnitella ja toteuttaa varjoteatterityöpaja. Kirjoitan kokemuksistani ja omista havainnoistani projektin aikana. Toivon, että työni antaa vinkkejä ja ideoita miten varjoteatteria voi hyödyntää lasten kanssa työskennellessä.

Työpajaa suunnitellessa käytin apuna Nukketeatteri Sampon entisen taiteellisen johtajan, ohjaajan, nukentekijän Maija Barićin kirjaa *Nukke lapsen ystävänä* (1980). Kirjastonhoitajan, kirjaston nukketeatterikerhon vetäjän Saara Kokkosen kirjaa *Nukketeatteri elää* (1982). Raija Airaksisen, KM, LO, freelancer-draamakouluttajan ja Seija Okkosen, KL, Pko, ilmaisukasvatuksen lehtorin kirjaa *Teatteria tenaville* (2006).

2 ESITYS HIIRULAINEN JA UUDET LUISTIMET

Syksyllä 2013 tarjosin Teatteri Mukamakselle dramaturgian opintojakson yhteydessä kirjoittamaani näytelmää *Hiirulainen ja uudet luistimet*. Opettajana toimi käsikirjoituksen lehtori Pentti Halonen. Tarina kertoo Hiirulaisesta, joka on perheen pienin. Vaikka isommat sisaret välillä hänelle nauravat, yrittää hän reippaasti pysyä muiden perässä. Hiiret odottavat innolla talven tuloa ja pakkasta, jotta pääsevät luistelemaan. Vihdoin koittaa se päivä kun jää on tarpeeksi paksumaa. Hiirulainen ei ole luistellut aikaisemmin ja ensimmäinen luisteluretki päättyy, kun veljet nauravat hänelle. Harmistunut Hiirulainen päättää lähteä ilman lupaa harjoittelemaan luistelua. Hän on niin innoissaan, että joutuu huomaamattaan koskelle ja putoaa veteen. Hiirulainen saa kuitenkin oksasta kiinni ja pääsee kipuamaan takaisin jälle. Kotona jo huolestuneet veljet etsivät Hiirulaista, joka kotiin päästyään kertoo heille tapahtuneesta. Aluksi veljet toruvat Hiirulaista, mutta ovat myös pahoillaan siitä, että nauroivat hänen luistelu yrityksilleen. Lopuksi Hiirulainen saa yllätyksenä veljiltään uudet luistimet, sillä vanhat olivat jo liian pienet.

Teatteri Mukamas hyväksyi tarjoukseni ja pystyin aloittamaan esityksen visuaalisen suunnittelun. Minulle oli heti selvää, että hiiret ovat pöytänukkeja, jotka seisovat kahdella tassulla. Pitkään pohdin erilaisia vaihtoehtoja, miten toteuttaa luistelukohtaukset. Jossain vaiheessa tuntui siltä, että koko aihe täytyy muuttaa, koska en mitenkään löytänyt ratkaisua luisteluun. Tekstiä kirjoittaessa näin mielessäni vain visuaalisia kuvia. Lopulta päädyin käyttämään luistelukohtauksissa varjoteatteritekniikkaa, jolloin kohtaukseen siirryttäessä pöytänuket vaihtuvat varjonukkeihin.

Ohjatessani käsikirjoittamaani esitystä lapsikatsojalle, koin suurta vastuuta esityksen sisällöstä. Siitä mitä pienelle katsojalle voi näyttää. Halusin jättää mahdollisimman paljon tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle. Luultavasti tämä on yksi syy, miksi lapset kommentoivat ja neuvovat Hiirulaista esityksen aikana. Varjoteatterikohtauksissa ei ole lainkaan vuorosanoja, ainoastaan musiikki ja liike ovat tunnelman tukena. Etenkin varjoteatteri saa lapset reagoimaan vah-

vasti, eivätkä he ole varmoja mistä oikein on kyse. Kysymys kuuluu usein: Onko tämä elokuva? Tai esimerkiksi kuusivuotias poika huudahti luistelukohtauksen jälkeen ihmeissään: Miten te tuon teitte? Esitystilan muuttuessa varjokuvaan, yleisimmin katsomosta kuuluu hämmästys. Ja yhtä lailla olen tästä tekijänä hämmästynyt, miten voi katsoja niin vahvasti eläytyä pienten siluettien yksinkertaisiin liikkeisiin.

Kuva 1. Esityksen Hiirulainen ja uudet luistimet julistekuva.

3 VARJOTEATTERIN TOTEUTUS ESITYKSESSÄ

Tapoja tehdä varjoteatteria on hyvin monenlaisia. Varjokuva syntyy kun valonlähteen ja heijastettavan pinnan välissä on figuuri. Tarvitaan valonlähde ja pinta, jolle kuva heijastetaan. Perinteisen valkoisen varjokankaan sijaan halusin kokeilla jotain uutta. Otin yhteyttä tulostettuihin lavasteisiin erikoistuneeseen markkinointitoimistoon Kyllä Onnistuu!, josta konsultoin Reijo Tallgrénia erilaisista kangasvaihtoehdoista. Valitsin varjokankaaksi läpikuultavan mallin, johon tulostettiin järvinen talvimaisema. Suunnittelutoimisto grass business toteutti varjokankaan maisemakuvan, samalla kun teki toiveideni mukaan esityksen julisteen ja käsiohjelman. Kehystin maisemakankaan taulun raameihin. Valon tullessa edestä varjokankaaseen, se näyttää taululta. Valon tullessa takaa, se päästää läpi valoa ja varjonuket voivat liikkua valokeilan ja varjokankaan välissä heittäen varjon kuvaan. Näytelmän lavastuksessa hiirten koti on kellarissa ja taulu on viety sinne säilytykseen.

Teatterin valokalustosta löytyi erityisesti varjoteatterikäyttöön tarkoitettuja halogeenilamppuja, joiden valokeilaa pystyy rajaamaan leikkaamalla sen edessä olevaa ohutta metallilevyä oikean kokoiseksi. Yksi varjolampuista on kiinni vähän tilaa vievässä tangossa, joka on kiinni pyöreässä metallijalassa, jotta se pysyy tukevasti paikallaan. Heittimen sijoitin monien kokeilujen jälkeen kuvan taakse oikealle, noin metrin päähän kuvasta ja 50 cm korkeammalle. Heitin on rajattu valaisemaan varjokangas reunoihin asti. Näin varjonukkien liikuttaminen on mahdollista kuvan takana niin, että kädet eivät näy kuvan alta. Valo ei myöskään häiritse katsojia ja esiintyjät voivat liikkua taulun takana ilman, että heidän oma varjo näkyy kuvassa.

Toisena varjovalona on kädessä pidettävä lamppu, jota käytetään Hiirulaisen joutuessa koskelle. Pyöreän keilan osuessa keskelle kuvaa, ympärillä oleva maisema häviää katsojan silmistä ja tila vaihtuu ikään kuin uuteen. Illuusion tehostamiseksi kaikki edestä tuleva valo on himmennetty. Hiirulainen on keilan keskellä paikallaan, ainoastaan tassut liikkuvat nivelen avulla edestakaisin. Hiiren menosuunnan ollessa oikealle, alla kirkkaasta muovista tehty jäälohkare

liikkuu vasemmalle. Näin taustakuvan liikkuesssa maisema vaihtuu ja Hiirulainen näyttää matkaavan eteenpäin.

Varjonukkien valmistusmateriaaliksi valittiin pahvi. Hankaluutta tuotti yllättäen löytää oikea paksuus. Liian ohut alkoi taipua ja liian paksu teki tuplavarjon kan-
kaaseen. Nukerakentaja Emma Golnick piirsi hiiret sivuprofiilissa ja irrotti siluetit pahvista. Luistelevat veljekset ovat valmiiksi kuvattu pysähtyneessä liikkeessä, ainoastaan Hiirulainen tarvitsi tassuihin nivelen monipuolistamaan liikettä. Siluetit kiinnitettiin n. 2 mm:n paksuisiin metallitikkuihin, käyttäen apuna rautalankaa, haaraniittejä ja eristysnauhaa. Nuketukset katkaistiin vasta, kun sopiva pituus oli testattu varjokuvan kanssa.

Kuva 2. Hiirulainen harjoittelee luistelua muiden nauraessa.

4 VARJOTEATTERITYÖPAJA

Esityksen myötä kiinnostuin varjoteatterin tekemisestä lasten kanssa. Teatteri Mukamaksessa tarjoutui yllättäen mahdollisuus pitää työpaja osana alakouluikäisille suunnattua teatterileiriä, joka pidettiin 12.–16.10.2015. Lasten vahvat reaktiot *Hiirulainen ja uudet luistimet* -esityksen varjoteatterikohtauksissa, sai minut innostumaan ajatuksesta suunnitella ja toteuttaa varjoteatterityöpaja. Teatterileirin teemana oli satu *Bremenin soittoniekat*, jota tuli hyödyntää työpajan sisältöä rakentaessa. Tavoitteena oli tutustuttaa lapset varjoteatterin tekemiseen sekä kokeilla ja oppia itse miten varjoteatteria voi tehdä lasten kanssa. Leirin varjoteatteriosio koostui kahdesta 45 minuutin jaksosta. Tämän lisäksi opittua varjoteatteritekniikkaa ja nukkeja käytettiin päätöspäivän esityksen *Bremenin soittoniekat* kuvittamiseen. Yleisöksi oli kutsuttu lasten vanhempia ja sukulaisia.

Leirin aloituspäivänä 7–10-vuotiaat lapset näkivät otteen esityksen *Hiirulainen ja uudet luistimet* varjoteatterikohtauksesta. Näin lapset saivat käsityksen varjoteatterista ja pystyivät valmistautumaan tulevaan varjoteatteripäivään.

4.1 Varjonuken valmistus

Kuten Barić (1980, 35) kirjassaan toteaa, lapsen ensimmäiseksi itse valmistamaksi nukkeksi sopii hyvin kartongille piirretty, ääri viivoja myöten leikattu kuva, jonka taakse kiinnitetään keppi. Jos litteälle kuvanukelle halutaan liikkuvia jäseniä, esimerkiksi käsi, hattu tai häntä, leikataan osa valmiista kuvasta irti ja kiinnitetään haaraniitin tai kahden napin avulla kiinni nukkeen. Liikkuvaan osaan kiinnitetään oma ohjauskeppi puutikusta tai rautalangasta.

Lasten kanssa teimme samalla tekniikalla varjonuket, jota käytettiin esityksessä *Hiirulainen ja uudet luistimet*. Barićin (1980, 8) mukaan varjokuva-nukke kuvataan useimmiten ihmis- tai eläinhahmon sivukuvana, jolloin piirteet erottuvat selvimmin. Suunnittelin ensin, että lapset piirtävät itse hahmot ohuelle pahville, josta leikkaavat kuvan irti. Tulostin kuitenkin eläinhahmot myös valmiiksi pape-

rille, sillä aika oli rajallinen ja nuket tuli saada valmiiksi tietyssä ajassa. Aloittaessamme nukenteon, kaikki lapset sanoivat etteivät osaisi piirtää eläimen ääri viivoja. Vaihdoin suunnitelmaa ja lähdimme leikkaamaan eläimet ääri viivoja pitkin irti paperista, jonka jälkeen lapset siirsivät paperisen muotin avulla profiilit pahviin. Seuraava mutka matkaan tuli ohutta pahvia leikatessa. Lapsen käden puristusvoima ei meinannut riittää tarkkaan yksityiskohtien leikkaamiseen. Pie-nellä avustuksella kuvat kuitenkin saatiin irti. Pahvi oli valkoista ja ennen nuketuskeppien kiinnitystä väritimme hahmot, jotta niitä oli mahdollista käyttää myös paperinukkeina. Kun kuvat olivat valmiit, kiinnitimme vielä eristysnauhalla ohuet puukepit hahmoihin. Käsittelyn helpottamiseksi käytimme teippiä myös puukepin toisessa päässä, jotta keppi ei liukuisi sormissa ja ote nukesta olisi tukevampi.

Kokkonen (1982, 30) kirjoittaa kepin kiinnityskohdasta seuraavasti: Tavallisimmat varjonukketyypit ovat kiinalainen varjonukke, jossa keppi kiinnitetään kaulahihnaan, toiset kaksi keppiä käsiin. Vartalo liikkuu vapaana keskeltä kiinnitetyn kepin varassa. Liikkeet saadaan näiden kolmen kepin avulla. Toisessa nukketypissä keppi kiinnitetään vartaloon. Rautalangat laitetaan liikkuviin osiin ja kierretään keskuskepin ympärille. Eläimellä kiinnitetään keskuskeppi vartalon keskelle, hännän päähän ja suun kohdalle laitetaan toiset kepit. Liikkuvat nivelet ovat kaulassa ja jaloissa. Sateenvarjon metallikepit sopivat hyvin näihin nukkeihin. Lasten kanssa kiinnitimme nuketuskepit mahdollisimman huomaamattomaan kohtaan, kuten jalkaa pitkin niin, ettei se vaikuttanut häiritsevästi itse nucken ulkonäköön ja käsittelyyn.

Kuva 3. Lapset esittelevät valmiit varjonuket.

4.2 Kokeillaan varjoteatteria

Kun nuket olivat valmiita, siirryimme teatterisaliin. Olin valmistellut työpajan etenemisen kohta kohdalta. Airaksinen & Okkonen (2006, 8) muistuttavat, että lapselle teatterin tekeminen on leikkiä, ohjaajalle teatterikasvatusta. Aloitimme piirissä ja tutustuimme ensin leikin kautta sadun hahmoihin. Mietimme ja kokeilimme miten eri eläimet liikkuvat ja minkälaista ääntä ne pitävät. Tämän jälkeen perehdyimme varjoteatteritekniikkaan. Näytin lapsille varjokankaan ja miten sitä valaistaan heittimellä. Kerroin, kuinka varjokuva syntyy kun valonlähteen ja heijastettavan pinnan välissä on figuuri. Valon tulokulma, varjonuken sijainti valokeilassa ja kankaan etäisyys valosta ja varjonukesta määräävät minne ja minkä kokoisena varjo syntyy. Varjoteatterin tekemiseen sopii oikeastaan mikä tahansa pinta, johon kuva heijastetaan. Vain mielikuvitus on rajana. Jotta varjo on tarpeeksi vahva ja terävä, valonheittimen tulee olla voimakas ja tilan mahdollisimman pimeä. Tehokasta taskulamppua voi myös käyttää. Tasainen valokeila

luo kuvasta ehyen. Pimeää teatterisali sopi hyvin varjoteatterin tekemiseen. Kytimme virrat varjolamppuihin ja sammutimme salin yleisvalot. Otimme yhden varjonukeista ja kävimme läpi miten siitä pidetään kiinni ja missä se voi liikkua. Kun nuke vie lähelle kangasta, se pienenee ja terävöityy. Jos taas nukke vietään lähelle lamppua, se suurenee ja varjo muuttuu rakeisemmaksi. Myös oma käsi ja keho tuli muistaa pitää pois varjosta.

Tutustuimme ensin pareittain varjonukkeihin. Jokaisella oli oma nukke ja kokeilimme minkälaisia liikkeitä ne voisivat tehdä. Varjoteatterikankaita oli kaksi. Lapset huomasivat äkkiä, että muuttaessaan liikettä he saivat aasin laukkaamaan ja kissan hyppimään. Airaksinen & Okkonen (2006, 8-9) kirjassaan kertovat, että lapsi ei useinkaan työskentele kauan yhden tekeleen parissa, vaan luo uuden roolin käden käänteessä. Lapsen luomistapa muistuttaa improvisointia, jossa tunteet purkautuvat nopeasti. Havaitsin myös, että lapset olivat kyllä innokkaita kokeilemaan, luomaan ja ideoimaan uutta, mutta saman tilanteen uudelleenharjoittelu tuntui vaikealta.

Kun pienten lasten kanssa lähdetään tutustumaan ilmaisen ja teatterin tekemisen maailmaan, on tärkeää edetä pienin askelin, jotta esityksen valmistusprosessi avautuu lapsille (Airaksinen & Okkonen 2006, 12). Ymmärsin, kun siirryimme harjoittelemaan kohtaamista, jossa kaksi hahmoa tapaavat ja poistuvat, että tehtävä oli jo yllättävän hankala. Olin edennyt tehtävänannossa liian nopeasti. Yksinkertaisen siluetin liikuttaminen paikasta A paikkaan B, ei olekaan aivan yksinkertaista. Yllättävän monta asiaa piti ottaa huomioon näissä harjoitteissa, joita en ollut tullut ajatelleeksi. Molempien varjonukkien täytyi löytää sama etäisyys valonheittimestä ja kankaasta. Samalla seurata varjoa katseella ja liikuttaa kädellä siluettia, nuke kallistuessa tai kääntyessä sen menosuunta muuttui. Piti myös huolehtia, että varjo liikkuu oikealla korkeudella. Merkitykset muuttuivat äkkiä, kun lehmä lensi ilmassa ja kukko käveli maassa. Saimme kyllä aikaan hauskoja kohtauksia, mutta nyt tavoitteena oli kuitenkin ensin saada liike toimimaan toivotulla tavalla.

Harjoittelimme kahden hahmon kohtaamisen lisäksi vielä ohitusta ja liikkuvaa kuvaa. Liikkuvan kuvan toteutimme tekemällä kuusen varjonuken tapaan. Yksi

lapsista piti kuusta, toinen sadun hahmoista koiraa ja kolmas kukkoa. Muut lapset saivat katsoa ja antaa neuvoja yleisön puolelta. Testasimme eri tapoja miten hahmot liikkuvat kuvassa. Lopulta lapset hoksasivat, että pitämällä eläinfiguureja paikallaan pienessä liikkeessä ja liu'uttamalla kuusta eläinten menosuunnasta se näytti, että maisema vaihtuisi ja eläimet matkaisivat eteenpäin. Nukkien käsittelyssä oli jo niin monta muistettavaa asiaa, että käytimme puheen sijasta nauhoitettua musiikkia esityksestä *Hiirulainen ja uudet luistimet*. Kokeilimme miten se vaikuttaa liikkeeseen ja tunnelmaan. Kuten Airaksinen & Okkonen (2006, 8) kirjoittavat, leikillä ja näytelmällä on paljon yhtymäkohtia. Molemmat ovat kuvitteellisia toimintoja.

Päätöspäivän esityksessä käytimme tunnilla opittuja asioita ja saimme onnistuneesti kuvitettua *Bremenin soittoniekat* -tarinaa. Käytimme varjoteatteritekniikkaa kohtauksissa, joissa eläimet kulkivat ja nukkuivat metsässä sekä kohtauksessa, jossa eläimet valtasivat rosvojen talon. Yleisön edessä lapset olivat rohkeita ja innostuneita, kuitenkin keskittyivät tekemiseen ja lopputulos oli hyvä kokonaisuus. Airaksinen & Okkonen (2006, 27) toteavat seuraavasti nukketatterin tekemisestä lasten kanssa: Varsinainen esitys tai nukan kanssa esittäminen virittää monipuolisesti mielikuvitusta ja vahvistaa lapsen oman ilmaisun eri puolia. Olin itse erittäin yllättynyt lasten kiinnostuksesta tehdä varjoteatteria. He ideoivat kohtauksia ja onnistumiset saivat heidät innostumaan tekemään töitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuva 4. Leiriläiset kuvittavat tarinaa.

5 LOPUKSI

Hiirulainen ja uudet luistimet -projekti on kestänyt kaikkiaan kaksi vuotta. Ensimmäinen vuosi meni käsikirjoituksen, visuaalisen suunnittelun ja esityksen toteuttamiseen. Silloin en osannut kuvitellakaan, että vuosi ensi-illan jälkeen takana on lähes sata esitystä ympäri Suomen, yksi vierailu kansainvälisellä festivaalilla Tšekissä sekä esityksen inspiroima varjoteatterityöpaja lapsille.

Esityksen ohjaaminen ja varjoteatterityöpajan vetäminen olivat minulle molemmat uusia haasteita. Kun sain mahdollisuuden ohjata esityksen, otin työn vastaan ja ajattelin, että nyt jos koskaan pitkäaikainen unelmani olisi mahdollista toteuttaa. Tämän kokemuksen perusteella olen sitä mieltä, että unelmien saavuttamiseksi täytyy uskaltaa ottaa askel tuntemattomampaan ei niin turvalliseen ympäristöön.

Esityksen varjoteatteriosuudet ovat kehittyneet paljon vuoden aikana. Niihin on tullut keveyttä ja koreografiat ovat tarkentuneet ja monipuolistuneet. Jotta esiintyminen on vielä vuodenkin jälkeen kiinnostavaa, esityksen kehittäminen on ollut tärkeää. Oikeastaan vasta nyt, kun kaikki mahdolliset tekniset kömmähdykset on koettu, on lähtenyt uusi vaihe käyntiin. Tuntuu kuin esitys olisi jollain tavalla, hyvässä mielessä, asettunut.

Kokemus varjoteatterityöpajan vetämisestä oli myös erittäin opettavainen. Rauhallisuus ja tilanteiden arvioiminen työpajan aikana mahdollistivat tehtävien viemisen kohti päämäärää. Mikäli joku asia ei toiminut, käsitelimme sen yhdessä. Pelkkä puhuminen ei vienyt asioita eteenpäin, vaan ennemminkin toiminta. Lapsia täytyi huomioida, rohkaista ja innostaa tekemään. Tehtäviä olisi voinut olla vähemmän; parempi on keskittyä yhteen tai kahteen asiaan hyvin, kuin juosta tehtävästä seuraavaan. Olen kuitenkin kokonaisuuteen tyytyväinen, minusta paja oli sujuva ja toimiva. Yllätyin kuinka paljon lapsien kanssa tehdessä oppii myös itse uutta. Heidän suoruus ja rikas mielikuvitus ovat ihailtavia. Pienet ja yksinkertaiset asiat saivat aikaan iloa ja riemua.

Jatkossa toivon, että voin hyödyntää oppimiani asioita tulevien teatteriprojektien parissa.

LÄHTEET

Airaksinen, R. & Okkonen, S. 2006, Teatteria tenaville, Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Barić, M. 1980, Nukke lapsen ystävänä, MLL, Kunnallispaino.

Kokkonen, S. 1982, Nukketeatteri elää, Helsinki, Kirjastopalvelu Oy.